

RIKSREVISIONEN

Datum: 2023-02-28

Sara Monaco
Ange avdelning

Intervju KTH15

Närvarande RiR: Sara Monaco, Stina Lindgren

Närvarande KTH: prefekter och avdelningschef vid institutioner vid Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad

Vi inleder med en kort presentation av granskningen och en presentationsrunda.

Inledning

Kan du berätta om din roll och dina arbetsuppgifter som prefekt?

A: Gör mest ledningsuppdrag och undervisning (ingen egen forskning just nu). Jag är även avdelningschef på en av dom. Sedan finns det en proprefekt som är med och styr och en avdelningschef för varje avdelning.

B: I övrigt är jag prefekt. Prefekter och proprefekter är inte avdelningschefer hos oss.

Hur och när arbetar du med informationssäkerhetsfrågor i din roll som prefekt?

A: Vid två tillfällen övergripande. Ena är när vi som prefekter har prefektmöten och informationsmöten inom den rollen. Vi har exempelvis haft säkerhetschef och IT-säkerhetschef som kommit och pratat om rikets säkerhet och Kina. Sådana möten har vi ju, där vi får höra och diskutera mer övergripande. Då blir man uppmärksam på problem och diskuterar vad man ska göra med den typ av verksamhet vi har. Det andra sammanhanget är i min roll som forskare, bland annat i arbetet med att skriva ansökningar med andra kollegor. Där funderar jag på etikprövningar etc. Där hamnar jag förresten delvis också i prefektrollen när kollegor ska ansöka och vill ha råd. Då får man vända sig till GDPR-ansvariga, vad

är hans titel? Han heter i alla fall Fredrik Karlsson. Där är jag en behjälplig i diskussioner med kollegorna. Så det är tre olika nivåer då, antar jag att det är.

Sker diskussioner med kollegor ad hoc?

A: Ja, i samband med utlysningar och ansökningar. Vi har ingen här som är utsedd till särskild kontaktperson (det finns ju lite inom skolan), men annars är det dom här centrala funktionerna som man vänder sig till.

Alla som ska söka pengar går via dig?

A: Jo, det gör dom om dom vet att det finns. Dom som gör det ofta kontaktar inte mig, men dom andra gör det. Och vi informerar om att funktionen finns. Sedan finns även Research Office centralt. Det fungerar riktigt bra.

Om du stöter på fråga du inte kan svara på, vad gör du?

A: Jag hänvisar ofta till Robin, Fredrik eller Research Office.

B: Det sker en dialog med RSO.

A: Johanna Stellan är en ständig källa till information (administrativ funktion). Jag brukar undvika att svara själv. Det finns också dessutom mycket info på intranätet och på hemsidan. Sedan har vi också gemensamt verksamhetsstöd i huset, som nu är under Johanna. Det är 8 medarbetare som är behjälpliga i dom här frågorna, och dom kan hjälpa till att slussa medarbetarna rätt.

B: Mina forskare är nog mer självständiga än dina. Dom frågar inte mig hur dom ska göra utan dom löser det på egen hand. Det är i samklang med KTH:s regelverk där man lagt det på lägre nivå att **ansvara** för hanteringen. Man uppmanas själv att göra planer för hanteringen. Det görs däremot ingen uppföljning av det. Jag pratade med kollegor inför det här samtalet och blev positivt överraskad av att många hade bra koll på frågorna. Dom som har intressanta saker dom hanterar var väldigt väl insatta. Vår roll vi skulle kunna ta starkare är att föra ut den här informationen via institutionsmöten etc. Men vi har inte riktigt haft den rollen och inte känt att den ligger på prefektnivå. Jag känner att jag mer hanterar arbetsmiljö- och bemanningsfrågor. Men som sagt, forskarna visste själva en hel del.

B: Sedan i lärarrollen håller jag i ett moment kring etik och forskningssed där det här kommer upp också. Där känner jag att jag har chans att nå dom som ligger på masternivå i dom här frågorna. Dom här frågorna är uppe i luften på ett helt annat sätt nu än för fem år sedan, vilket är intressant. Men det är en svårighet kring det här med data. Vi har forskningsidealet att allt ska vara öppet, men det ska också hanteras med säkerhet. Det kan jag ta med från medarbetare att det svåraste är att avgöra när vissa data är mer skyddsvärd än andra.

A: Det där är jättesvårt. Och när behöver man göra en etikprovning? Var ligger gränslandet? Men då skickar jag frågan till Fredrik som vill ha ansökningsenkäten och allt underlag. Problemet är att då kan jag ju lika gärna skicka in det för etikprovning, om underlaget ändå måste skrivas klart för bedömning. Det gör det klurigt att inte ha bättre insikt i när en etikprovning ska göras. Det kluriga är om man då låter bli/avstår från att göra en undersökning för att det kan vara känsligt. Det är svårt att få svar.

Gränslandet (är det svårt)... Om man håller på med kärnkraft etc. Det kanske inte där problemet ligger. Vad ska man göra åt gränslandet?

A: Jag tänkte att det inte är någon idé att chansa, utan jag utnyttjade etikprovningssenheten.

B: Risken är att folk avstår om något verkar meckigt. Det är kort om tid inför ansökningar (och det måste vara så), men det stoppar goda forskningsidéer.

A: Och man kanske vill göra ändringar i enkäten i efterhand. Då måste en ändringsansökan göras också.

Riskanalys och riskhantering

Gör ni riskanalyser på institutionen?

A: Det görs på skolan bara, inte institutionen. Jag bad avdelningschefer ta fram information om alla pågående projekt och typ av data, hur den hanteras och lagras. Det var ingen som hanterade data om rikets säkerhet. Men en hel del data från SCB.

X och sånt, kan det vara känsligt?

A: Dom är offentliga. Det enda vi samlar in är enkätdata, oftast i X och Y. Det är tämligen okänsligt. ... Sen när jag läser projekten – Jag har en forskare här som håller på med Z och Å etc. Det har ju varit helt okomplicerat tidigare, men idag kan det vara väsentligt. Problemet är att då uppfattar dom inte själva att det är känsligt, för att man har hållit på med sin Z i 20 år. Det är svårt att bedöma. Men nu är det så att den forskaren som håller på med Z är grundutbildningsansvarig på nästan heltid så hon har inte mycket tid att forska ändå.

Alla utom en anger då i alla fall att det inte är etikprövat. Men det är också lite kul att se hur dom lagrar den här datan. Det är allt ifrån hårddisken, KTH:s server, i molnlagring eller egen hårddisk. Sedan är det LTH eller handelshögskolan som har en dataplan, och jag tänker att man delar data med dom så gissar jag att vi ju också rimligtvis borde ha det.

Då går det i alla fall att samla in information om det här?

A: Ja. Jag bad avdelningscheferna om informationen under ett möte men dom hade inte koll. Men då bad jag dom samla in information om det. Egentligen har jag inga projekt jag inte visste fanns. Vi har ett som har etikprovats med intervjumaterial från filmsektorn.

Har ni samarbete med företag?

A: Ja. Särskilt med ett centrum:. Det är ett samarbete mellan sex högskolor och massa företag. Det rör finanssektorns arbete med hållbar utveckling. Det är inte teknikutveckling utan dom är ekonomer och filosofer och det är någon hållbarhetsperson. Sedan är det också Stockholm Resilience Center.

Skriver ni avtal?

A: Ja, konsortieavtal. RSO gör det centralt så jag ser inte dom. Skolchefen signerar. Det är så många parter med. Vinnova har finansierat.

Du nämnde riktlinjer och så.

A: Sådant letar man reda på. Det finns drivor av sidor man kan leta sig in på. Sedan läste jag dom här också (MSB:s föreskrifter). Det hade jag inte gjort innan. Men vi har god koll. Man känner sina kollegor och anställda. Men sedan är det ju alltid nya doktorandprojekt och så. Det kan vara svårt. En fråga som kom upp var att vi har kinesiska kollegor. Jag vet att doktorander har nära **kommunikation** med kinesiska ambassaden, men det har ju även andra. Det är en fråga som jag inte kan hantera på min nivå. Antingen får KTH bestämma att vi inte tar in kineser, eller så. Jag kan inte utvärdera om vi ska ta emot personer från ett visst land. Det måste vara ett regeringsbeslut egentligen i sådana fall.

A: Jag skulle ljuga om jag sa att jag kände till alla direktiv etc. Men när det gäller projekt, datalagring, etikprovning och liknande är det sådant jag som forskare måste hålla koll på.

B: Forskarna känner stort **ansvar** för det dom själva har direkt **ansvar** för. Det finns enkla direktiv på KTH. Vi diskuterar Onedrive mycket, och datasäkerhet i flera aspekter. Dels vem som kommer åt data i Onedrive och många tror att data är säkert där, men så är det ju inte.

Har du forskning som kan vara skyddsvärd hos dig?

B: Vi har en forskare som jobbar med Ä. Det är skyddsvärt. I diskussion med han som forskar på det menade han att de jobbar mycket med öppna data. Frågan blir då hur skyddssäker en sammanställning av data är? Det är frågor man kan se olika på. När man använder öppna data och gör sammanställningar för att bedöma konsekvenser etc. Hur ändras skyddsvärddheten när man gör analyser på data? Man kom inte till någon samsyn i det.

Men dom tänker ändå på det här i sitt arbete?

B: Man reflekterar över det, absolut. Det är få som samlar nya data, men vi har forskare från Ö (samarbete mellan KTH, MIT och Stockholm stad). Där är mycket datahanteringen hos konsortierna man är med i. Där är en stor diskussion om säkerhet i data, hur den ska lagras osv. Man är medveten och pratar om frågorna.

A: Vi har ett kassaskåp. Vi fick lära oss på mötet att säkraste sättet är att ha enkäter på papper. Det gör vi nog kanske inte...

Hur och när klassas institutionens informationstillgångar? Görs det? Finns det något tillfälle där du tänker att något ska etikprövas?

A: När jag söker medel. Då skriver vi vilken typ av datainsamling ska göras, och då sker alltid en diskussion. Inklusive lagring, datahanteringsplan, vem som ska vara ansvarig osv. Får man projektet sedan så rullar det bara på. På ett sätt är det alltså bra med de här komplicerade ansökningsprocesserna.

Har ni extern finansiering?

A: B har nog fler än jag. Till viss del har vi också haft uppdragsforskning där företag vill göra något tillsammans med oss. Det är också klurigt för då måste vi ha en plan för hur saker hanteras.

Hur stor andel externfinansiering har ni?

B: Ungefär 65 miljoner kr förra året. Internt 30 miljoner för undervisning och 30 miljoner till forskning. Det är aningen svårt att ge den här informationen. Vi har två centrum kopplade till oss där det rullar igenom en del pengar.

B: Jag delar bilden att man vid ansökningstillfället tänker till. Det har kommit många direktiv från finansiärer att man ska redovisa dom här delarna. Det börjar sätta sig nu. Många forskare skulle nog gärna ha standarder för hur man ska göra, och det har vi inte, men det hade underlättat. Man skulle önska att finansiärerna hade mer likriktade regler kring avtal.

Har ni blivit erbjudna utbildning i infosäkerhet?

B: Nej, vi har fått dragningar under några timmar, men ingen utbildning. Kollegorna kan gå en frivillig utbildning som många informeras om vid ansökningstillfällena.

A: Men inte obligatoriska. Det kan väl bero på att inte alla undervisande forskar.

Om ni behöver särskilt verktyg eller ni har en forskare som har något som behöver hanteras säkert. Vart vänder man sig?

A: Till IT-support. Där kan man få en isolerad dator. Jag tror inte att någon av mina kollegor har det dock. Det sker centralt. Vi har inga datapersoner på institutionerna.

A: Jag kan tänka mig att många hittar på egna lösningar, men det vet jag inte. Vi har ingen som håller på med den typen av ingenjörsmässighet och teknik. Men jag tänker ändå, när vi ändå pratar om det här, att det var en ögonöppnare när mannen med skyddssäkerhet kom. Det hade vi inte tänkt mycket kring. Man skulle kunna göra mer kring dom här frågorna. För det finns riktlinjer. Det finns en infrastruktur kring det. Men det kanske är så att den medarbetarnära informationssatsningen skulle utvecklas. Där skulle det kunna göras lite till. Sedan finns det alltid någon att vända sig till och det går alltid att hitta vem.

B: Och det här med att informera... Man är väldigt mån om sitt eget projekt och det **ansvar** man har. Men det måste också vara lättillgängligt. Mycket pågår runt omkring kärnverksamheten där man inte riktigt ser vad som är viktigt. Man måste få det förklarat för sig.

A: I intranätet har vi ett projektledarstöd med information om policy och regelverk och vart man ska vända sig.

B: Det vi gör rätt har absolut alla förutsättningar.

A: Men hur gör man rätt som prefekt? Det är lite luddigt.

Har ni märkt av generationsfrågan?

B: Studenter är medvetna om etikfrågor på ett annat sätt nu. Det är roligt att se. Att få in det här mot doktorander är ett sätt att få med huvudhandledarna och stor del av vår forskande personal. Där har vi ett uppdrag. Jag har inte sett den här etikmodulen som kommer nu för doktorander, men det finns en sådan på gång.

A: Och det ska vara en handledarutbildning också kring etik.

B: Men jag vet inte om den blev obligatorisk.

A: Jag tror det. Men dom som gärna går utbildningar är inte dom som nödvändigtvis behöver dom. Det är våra äldre professorer som inte tycker att dom behöver någon ny pedagogik. Det blir ett problem för deras doktorander.

B: Det här med obligatorium – vad händer om man inte gör det? Man kan inte ta ifrån någon rätten att examinera.

A: Det är väl typiskt akademien att det saknas sanktion.

B: Men man kan säga att dom inte får ta några fler doktorander. Det är färre och färre få enskilda forskningsprojekt. Det är större projekt. Där regleras många av

dom här sakerna på programledningsnivå, och då är man inte fri att bestämma själv.

A: Då skulle man kanske intervjuat PI för någon sådan större satsning. Hur man håller ihop projekt.

Ni får jättegärna säga om ni har något förslag på forskare vi kan prata med, t.ex. dammforskaren.

B: Han sitter inte i ett sådant projekt, men XX heter han.

Är sådant här reglerat i avtal vid externa samarbeten?

B: Ja

A: Ja

B: Det skrivs alltid avtal som tar upp dom frågorna.

Blir det otydligheter ibland? Och hur hanteras det då?

B: I sammanhanget examensarbete har det dykt upp otydligheter. Då är det ofta inte reglerat genom avtal.

A: Dom behöver inte söka etikprövning heller. Där skulle det kunna finnas känslig data som inte...

B: Jag har hört att man fått tänka om då. Men när det gäller forskningsprojekt, så nej.

A: Inte hos oss heller. Man har någon slags disclosureavtal på företagets villkor.

B: Det är en intressant fråga. Vi måste ju förhålla oss till FAIR osv. Det kan bli ett dilemma att skydda kontra att ha det tillgängligt.

A: X och Y Där har förmodligen Trafikverket jättekoll. Företagsforskning där vi får tag på data kan vara bankdata, men då har dom ju superkoll.

B: Jag hade en forskare.... Men då prövades det, för att man inte ska kunna känna igen individer. Där var man väldigt medveten om problematiken.

A: Svåra frågan är väl omdömesfrågan. Balansen mellan vad vi idag ser som skyddsvärt... Var går gränsen? Unga är lite mer på dom här frågorna och medvetna om datasamhället, där vi äldre kan känna oss mer naiva.

Är det något som ni inte sagt som ni vill få sagt?

A: Det är kluriga frågor, dels för att vår syn på dom förändras och tillgången till data har förändrats. Vi kan leva i tron att vi har koll. Det kräver aktiva insatser från lärosätet och mig att informera och uppdatera synen på vad som skulle kunna tänkas vara skyddsvärt. Där skulle man på något sätt kunna tänka sig att det borde

finnas en idé om hur vi kan göra det gemensamt. Det skulle kunna finnas som ett akademiskt samtal. Att ha en levande diskussion om frågorna.

B: Och balansen mellan transparens och skydd. Att hitta den balansen. Det är utmaningen.

A: Nästa fråga: Jag som prefekt kan inte ha någon aning om någon tar sig in i lokalerna eller någon är här i illa syfte. Jag måste förutsätta att IT-avdelningen har ett gott skydd. Där är jag orolig. Vi skulle kunna trygga varandra eller ha en mer aktiv diskussion om det. Ett kollegialt samtal.

B: En sak jag tänker på är att vi undrar vad man ska se som skyddsvärt. Mycket tycker vi kanske inte är något speciellt, men sedan har vi en värld av AI som är exploderande. Vart är detta på väg? Hur kommer man i framtiden kunna sätta ihop saker [data] till något helt annat? Det finns osäkerheter kring vad som händer framöver.

A: Det mest skyddsvärda jag har är mina kollegor. Då är man inne på den här fysiska säkerheten.

Är det något ni sagt som inte ska tas med?

B: Namnförslagen.